

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΝΟΗ

Αυτό εἶνε χρόνια πολλά ποῦ συνέθη· ἤμουν μικρό παιδί.

Ἐνα βράδυ ὁ πατέρας μου με σήκωσε ἀπ' τὸν ὕπνο καὶ ἐνῶ ἐγὼ πολεμοῦσα νὰ συνέλθω καὶ κλονιζόμουνα, μοῦ βάζει ἕνα ποτήρι στὸ χέρι καὶ μιὰ δεκάρα καὶ μοῦ λέει:

— Τρέξε νὰ πᾶς στὸ φαρμακεῖο γρήγορα, νὰ σοῦ δώσῃ ἕνα φάρμακο γιὰ πόνο... στάλες, ὅ,τι νᾶνε !...

Ἄμα ἄκουσα πόνους καὶ φαρμακεῖο συνῆλθα καὶ τίναξα τὸν ὕπνο. Φεβήθηκα μὴ εἶχε πιάσῃ πόνος τὴν μητέρα μου. Στὸ ἄλλο δωμάτιο εἶδα τὴν γιαγιά μου νὰ κυλιέται καὶ νὰ τρίβῃ τὸ στομάχι της. Ἡ μητέρα μου ἦτο κοντά της. Ἡσύχασα. Δὲν με ἔμελλε τόσο πολὺ γιὰ τὴ γιαγιά μου,

— Ἐλα παιδί μου, τρέξε ! μοῦ φώναξε με μιὰ φωνή, ποῦ φαινόταν σὰ νὰ τὴν εἶχε δεμένη καὶ τὴν ἔπερνε ὁ πόνος πρὸς τὰ μέσα.

Ἐξῶ ἦτο σκοτάδι πυκνὸ καὶ φυσοῦσε ἄνεμος ψυχρὸς, ψυχρὸς. Ὁ οὐρανὸς ἦτο ὄλος σύννεφα. Ἡ σελήνη, μιὰ λαμπρὰ σελήνη, κάποτε σὰ νὰ γλιστροῦσε ξέφευγε καὶ ἔρριχνε πλημύρα φῶς ἄσπρο. Ἄλλο σύννεφο ἔμπαινε ἔμπρὸς καὶ πάλι σκοτάδι γεινόταν στοὺς δρόμους. Τὸ φαρμακεῖο ἦτο μακριά. Ἐτρεχα μέσα στὸ σκοτάδι τρέμοντας ἀπὸ τὸ κρύο καὶ κυττάζοντας στὰ μέρη, ποῦ ἦτο τὸ σκοτάδι πιὸ πυκνὸ. Ὁ ἄνεμος με χτυποῦσε πίσω στὸ λαιμό, σιὰ αὐτιά, στοὺς ὤμους καὶ μέσπρωχνε νὰ τρέχω. Θυμοῦμαι ὅτι ὅταν τύχαινε καὶ περνοῦσα ἀπὸ κανένα μέρος με θόλους καὶ ποῦ δὲ τὸ ἔπιανε ὁ ἄνεμος καὶ ἔκανα νὰ βραδύνω τὸ βῆμα, τότε ἄκουγα τὰ βήματα καὶ μέπιανε φόβος. Ἐφθάσα στὸ φαρμακεῖο με γρηγοράδα, ποῦ ἂν τὸ ἔκανα τὴν ἡμέρα θὰ ἦτο θαῦμα ! Εὐπνήσα τὸν φαρμακοποιό, πῆρα τὸ φάρμακο καὶ ἔφυγα.

ΚΑΖΑΝΗΖ

Είχα προχωρήσει αρκετά, όταν μια φωνή δυνατή, σαν ανθρώπου που τον σφάζουν μ' έκανε να σταθώ γεμάτος φόβο. Ένας άνθρωπος φάνηκε να βγαίνει, απ' τον δρομίσκο, που βγήκε ή φωνή, και να τρέχει σὰ δαίμονας, πιό μαύρος απ' το σκοτάδι ! 'Ο δρόμος φωτίστηκε κείνη τή στιγμή, το σκοτάδι κρύφθηκε και έφάνη καλά ο άνθρωπος, που έτρεχε. Ήταν ένας ψηλός με γενειάδα μαύρη, μελαψός ! 'Αλλά τί μάτια ! Και τώρα ακόμη νομίζω ότι τα βλέπω ! Ήσαν τόσο άγρια και μου φάνησαν να μεγάλωναν, να μεγάλωναν ! Νύχτες έπειτα τα έβλεπα να ανοίγουν και να γεμίζουν όλο το κενόν.

'Εβάνδιζα σύριζα στους τοίχους και έτσι στάθηκα. Αυτός έτρεχε στη μέση του δρόμου. Δέν με είδε. Πέρασε γρήγορα. 'Η σελήνη εκρύφθη και το σκοτάδι έπιασε τή θέσι του. 'Ο άνθρωπος έχαθη.

'Όταν έφθασα στο σπήτι, είπα στον πατέρα μου τί είδα. Αυτός με ρώτησε από τί δρόμο βγήκε και πώς ήταν. 'Εστάθη σκεπτικός λίγο, έπειτα είπε :

— Ποιός ξέρει κανένας κλέφτης και τον ένοιωσαν...

Σταμάτησε και αφού θα σκέφθηκε ότι δέν θάταν αυτά που έλεγε

— Τί μᾶς μέλλει ! είπε.

'Εκοιμήθηκα. Έκανα έναν ύπνο όχι καλό. Πάντα άκουγα μια φωνή τρομερή, και έβλεπα απ' το σκοτάδι σαν να τον γεννούσε αυτό έναν μαύρο άνθρωπο να βγαίνει και να τρέχει και έπειτα τή σελήνη να πέφτη σὰ να πετούσε άστραπές επάνω του ! Το μεσημέρι, όταν επέστρεψα από το σχολείο, ο πατέρας μου με πήρε με ένα ύφος μυστηριώδες κατά μέρος και με ρώτησε πάλι για κείνα που είδα. Ήταν ο άνθρωπος με γενειά και ψηλός, αλλά τέτοιοι, για τον πατέρα μου, ήταν πολλοί στο νησί μας. Με ρώτησε έπειτα μήν είπα σε κανένα παιδί απ' αυτά που είδα, και του είπα όχι. 'Ελεγα τήν αλήθεια. Χωρίς να θέλω δέν διηγήθηκα, καθώς έπιθυμούσα, τήν συνάντησι εκείνη, γιατί είχα άργήση να πάω στο μάθημα και μόλις φάνηκα με κάθησε ο δάσκαλος γονατιστό ίσαμε το μεσημέρι. 'Ο πατέρας μου μου είπε να μη πω σε κανέναν τί είδα γιατί θα με φωνάξη ή άστυνομία. Σε όλο αυτό το διάστημα, ή μάνα μου κύταγε άνήσυχα και όταν με άφησε ο πατέρας μου τον πλησίασε και άρχισαν να μιλουñ. Δέν άκουσα τί λέγανε, αλλά στο τέλος σχεδόν άκουσα τον πατέρα μου να λέγη :

— Τί τους θέλεις τους μελαδες και τα τρεχάματα με τήν έξουσία !...

Στο σχολείο άκουσα το απόγευμα να λένε, ότι βρήκαν έναν πλοίαρχο, τον Σαράκα, σκοτωμένο στο κήπο του σπητιού του ! Το σπήτι ήταν στο στενό τον δρόμο που είχα άκούσει τή φωνή και είχα δῆ τον άνθρωπο εκείνον να βγαίνει !

Πέρασαν αρκετά χρόνια.

Δέν πήγαινα πιά στο σχολείο. 'Ο πατέρας μου με έβαλε σένα καράβι. Θα ήμουν τότε δέκα εξ ή δεκαεφτά χρόνων.

'Ο πλοίαρχος ήταν ένας ψηλός μελαχροινός, με κοντά γενειά και χείλια άράπικα. Τα μαλλιά του άρχιζαν να άσπρίζουν και αυτό του έδινε ένα πιό μαύρο στη μορφή του. Δέν ήτο όμως κακός, αν και ήτο πολυ νευρικός και θύμονε με το τίποτε και έβριζε σὰ δαιμονισμένος. Δέν ήτο απ' τον τόπο μας αυτός αλλά είχε πάρει γυναίκα απ' το νησί μας, τή γυναίκα του σκοτωμένου πλοίαρχου, του Σαράκα !

Τήν είχε πάρει ύστερα από λίγο καιρό μετά το σκοτωμό και έκανε αυτός ο γάμος κρότο μεγάλο στο νησί μας. Τήν πήγε στην πατρίδα του. Φαίνεται όμως, ότι ή γυναίκα του έπεθύμησε τήν πατρίδα της, γιατί ήρθαν πάλι και κατοίκησαν πάλι σαυτά. Είχαν και ένα παιδί ως δυό χρονών.

Βρισκόμαστε στο ταξειδι και πηγαίναμε στη Θεσσαλονίκη και είχαμε καιρό, λαμπρό. 'Η θάλασσα μᾶς κυλούσε σὰ να επαιζε, να εύχαριστείτο, που τρέχαμε επάνω της και μᾶς κινούσε με προσοχή. Μια μέρα όμως άρχισε να φυσᾶ δυνατός πολυ άνεμος και σύννεφα έρχόντουσαν, έφευγαν και πάλι ξανάρχοντο.

Το βράδυ είχε σελήνη αλλά δέν φώτιζε απ' τα σύννεφα. Κύματα όμως δέν είχαμε μεγάλα.

Κείνο το βράδυ είχα μια νύστα φοβερή. 'Ο άνεμος με ζάλιζε και περιμένα λαχταριστά τήν ώρα για να κοιμηθῶ. Καθώς πάλευα με τον ύπνο, σὰ τή γυναίκα, που θέλει τήν άγκαλιά αλλά αντίστέκεται γιατί έτσι πρέπει, άκούω τή φωνή του πλοίαρχου.

— 'Αντώνη ! Ποῦ στο διάβολο είσαι ; Ζητούσε έμένα και ήταν θυμωμένος ! 'Ετρεξα. Τον είδα να στέκεται στην πόρτα του καμαριου του και θυμ με είδε που πήγαινα.

— Φέρε μωρέ γρήγορα τὸ καλαμάρι ! Τὸ πῆρε νὰ γράψῃ, κείνο τὸ ζῶο ὁ Νικόλας καὶ δὲν . . .

Δὲν ἄκουσα περισσότερα. Ἐτρεξα καὶ τὰ ἄλλα του λόγια κομματιασμένα ἔφθασαν στὰ αὐτιά μου. Τὸ βρῆκα καὶ τοῦ τὸ πῆγα. Εἶχε καθήσει στὸ τραπέζι, ἔχωντας στηριγμένο στὸ χέρι του τὸ κεφάλι καὶ μὲ περιμένε.

— Καλά, μοῦ λέγει βάλτο κεῖ !

Τὸ ἐτοποθέτησα μὲ προσοχὴ καὶ ἐπειταί ἔκανα νὰ φύγω.

— Στάσου !... Πιάσε νὰ δέσης αὐτὴ τὴ κάσα !

Ἦταν μιά κάσα γεμάτη πράγματα, ποῦ εἶχε ἀγοράση στὴ Σμύρνη. Ἐναν καρχικιόζη μὲ τὸ φόρεμά του τὸ κατακόκκινο εἶδα εὐθύς, εὐθύς . . .

Τραβοῦσα ἄδικα σιγά, σιγά τὰ σχοινιά, Ὁ νοὺς μου εἶχε φύγη. Αὐτὸς ἔγραφε. Ἀκούγεται τὸ μανιακὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου καὶ τὰ τριζήματα τῶν σχοινιῶν καὶ ξύλων. Κάπου, κάπου νόμιζα ὅτι θὰ ξεριζωθῆ τὸ καμαρίνη ἀπ' τὸ δυνατὸ ἀγκάλιασμα τοῦ ἀνέμου. Ἐξαφνα βλέπω τὸν πλοίαρχο καθὼς ἦτον σκυμμένος νὰ ὀρθόνεται καὶ νὰ λέγη μὲ φωνὴ γεμάτη τρόμο.

— Ἡ φωνὴ του ! . . .

Ἐτρόμαξα. Ἐνόμισα ὅτι τρελάθηκε. Κεῖνη τὴ στιγμή δμως μιά φωνὴ σὰν ἀνθρώπου, ποῦ σφάζουν, ἀγωνίας δμοια . . . Μοῦ φάνηκε σὰ νὰ σχίσθηκε ἕνα παραπέτασμα, ποῦ μὲ χῶριζε ἀπὸ μιά ἐποχὴ περασμένη ! . . . Ἐπαψε.

Ὁ πλοίαρχος εἶχε πεταχθῆ ἔξω. Κάνωντας τὸ σταυρό μου πετάχτηκα καὶ γώ.

Ἐνα φῶς ἄσπρο χύθηκε καὶ φώτισε τὸ σκοτάδι. Μοῦ ἐφάνη σὰ νὰ ἔπεσε ἕνα σάβανο λαμπερὸ καὶ μᾶς σκέπασε.

Ὁ πλοίαρχος ἐρχόταν γρήγορα καὶ εἶδα τὴ μορφή του, ποῦ εἶχε ἀλλάξῃ τὰ μάτια του ! . . .

Ὁ ἄνθρωπος τῆς νύχτας ἐκείνης μὲ τὸ ἄγριο πρόσωπο μὲ τὰ θηριώδη μάτια, ποῦ πολλές φορές μὲ τρόμο τὰ συλλογιζόμουνα μικρός, παρουσιάσθη ἐμπρός μου ! . . .

Ἡ σελήνη κρύφθηκε πολὺ γρήγορα σὰ τὴν ἄλλη φορὰ τὴν νύχτα τοῦ φόνου !

Τὸ πλοῖο ἦτο ἄνω κάτω. Ὅλοι μιλοῦσαν γιὰ τὴ φωνὴ αὐτή.

Ὅσοι ἦταν τῆς φυλακῆς τὴν εἶχαν ἀκούση. Ὁ γέρο Χαλκιᾶς, ἕνας γέρο ναύτης, ὁ ὁποῖος κοιμῶταν κείνη τὴν ὥρα, ἔλεγε, ὅτι αὐτὸ ἦταν μιά κακὴ νεράιδα καὶ ἔκλαιγε, γιὰτὶ δὲν μπορούσε νὰ μᾶς κάνη κακό ! Ἐγὼ ἄκουγα χωρὶς νὰ λέγω τίποτα. Νόμιζα πολλές φορές, ὅτι ἦταν ὅλα ὄνειρα. Στὸ νοῦ μου γύριζαν ὅτι ἄκουσα καὶ εἶδα. Ἦταν αὐτὸς ὁ δολοφόνος, ἢ ἡ τρομάρια μου τὸν ἔκανε ; Ἀλλὰ ἡ φωνή ;

Τὸ πρῶτο πρᾶγμα, ποῦ ἔκανε ὁ πλοίαρχος, δταν φθάσαμε στὴ Θεσσαλονικὴ ἦταν νὰ τηλεγραφήση νὰ μάθῃ τί γίνονται στὸ νησί. Ἄργησε τὸ τηλεγράφημα. Τὴν ἄλλη βραδιὰ τὸ νερὸ ἔπεφτε ἀπὸ πάνω σὰν ἀπὸ τροῦμπες. Μόνον ὁ κρότος τοῦ νεροῦ ἀκουγόταν. Τὰ φῶτα μόλις φαινότουσαν πέρα στὴν παραλία.

— Εἶδα τὸ γέρο Χαλκιᾶ νὰ περνᾷ ἀπὸ κοντά μου, σένα μέρος ποῦ ἤμουν ζαρωμένος καὶ νὰ ρωτᾷ ἕνα ναύτη.

— Ποῦ εἶνε ὁ πλοίαρχος ;

— Ἐκεῖ ! . . . τί εἶνε ;

— Τηλεγράφημα ! Πέρασαν.

Ἐκανα νὰ τοὺς δῶ, ἀλλὰ τὸ νερὸ μὲ ἔβρεξε. Κρύφθηκα πάλι. Θὰ συνέβῃ ἄραγε τίποτα ; . . . Ἐνας θόρυβος ἔγεινε πέρα καὶ ἕνας ναύτης πέρασε.

— Νερό !

— Νερό !

Ὁ Χαλκιᾶς καὶ ἕνας ναύτης κρατοῦσαν ἕνα σῶμα καὶ φώναζαν.

— Νερό !

Ὁ πλοίαρχος ! Ἐτρεξα καὶ γώ, ἄλλοι ἐρχόντουσαν.

— Βγάλτε τον ἔξω ! . . . Νὰ νερὸ ! Μιὰ ἀστραπὴ φώτισε. Εἶδα ὀρθάνυχτα τὰ μάτια τοῦ πλοίαρχου . . . Ἐβρόντησε. Θάταν νεκρός ! Τὴ στιγμή κείνη τὸ πλοῖο κλονίσθηκε, πῆγε πάνου, κάτω. Ἐνας ἄνεμος φύσηξε μὲ μιᾶς καὶ ἔπεσε χορευόντας στὸ πλοῖο μὲ βουὴ μεγάλη, σὰ νάσαν πιασμένοι ἀπ' τὰ χέρια δαίμονες καὶ χόρευαν τρελά. Κρατήθηκα νὰ μὴ πέσω. Τὴν ἴδια ὥρα ἀπὸ μέσα ἀπ' τὴ βουὴ τοῦ ἀνέμου μιά φωνὴ πετάχθηκε ! Ἡ φωνὴ ἐκείνη, ἡ φωνὴ τοῦ σκοτωμένου ὅπως τὴν εἶχα ἀκούση ! . . .

Τὸ σῶμα τοῦ πλοίαρχου χτύπησε κάτω μὲ θρόντο. Ἡ φωνὴ πιδ ἀδύνατη ἀκούσθηκε δυό, ἢ τρεῖς, φορές, ἔπειτα μόνος ὁ ἄνεμος ἀκούσθηκε νὰ βουίξῃ ! . . .

Τὸ τηλεγράφημα ἔγραφε, ὅτι ἡ γυναῖκα καὶ τὸ παιδί τοῦ πλοίαρχου εἶχαν πνιγῆ σὲ μιὰ ἐκδρομὴ ποῦ ἔκαναν μὲ τὴν βάρκα !

Δημοσθένης Ν. Βουτυράς

ΒΡΑΧΝΑΣ

Μοῦ ἔταξε ἡ Μοῖρα ἡ Καλομοῖρα μου

Μιὰν εὐτυχία σὰν ξημερώσει·

Κι' ἐγὼ μὲς τὰ βαθιὰ μεσάνυχτα

Ποῦ τὸ σκοτάδι μ' ἔχει ζώσει,

Ἀνήσυχος ἀπ' τὸ παράθυρο

Ρίχνω τὰ μάτια μου στ' ἀστέρια

Κι' ἐκεῖνα ἀχνότερμα φωτίζουνε

Ἄσβυστα, αἰώνια νεκροκέρια.

Αἱμάτινο τὸ μισοφέγγαρο

Σὰν τὸ σπαθὶ τοῦ Ἀράπη, στέκει

Καρφοδεμένο στὰ μεσοῦρανα —

Τῆς Συντελείας Ἀστροπελέκι —

Κι' ὅλα τὰ νέφαλα ὅλα ἀκίνητα

Μένουν ἐπάνω ἀπ' τ' ἀκροβούνια

Καὶ δὲν ἀκούονται οἱ Καβαλλάρηδες

Καὶ δὲν ἀχοῦνε τὰ σπιρούνια.

Ὅλα ἐσταμάτησαν ἀλλοίμοιο

Παντοῦ μιὰ νεκρική Γαλήνη

Τὰ δέντρα, τὰ νερὰ ξμαρμάρωσαν

Καὶ τῶν κυμάτων πέρα ἢ Δίην,

Σὰν τὴν Κυρούλα ποῦ ἀνιστόρισε

Ὁρες πολλὲς τὸ παραμῦθι,

Νύσταξε κι' ἔγυρε στὰ κύματα

Τὰ βουβολάλα κι' ἐκοιμήθη.

Καὶ τὸ ρολοῖ κτυπάει ἀρρῦθμιστα

Καὶ δείχνει τοῦ μεσονυχτιοῦ τὴν ὥρα

Κι' ὅλα κοιμοῦνται ὡς καὶ τὰ ὄνειρα

Μέσα στὴν κοιμωμένη Χώρα.

Ἡ Ἀγωνία μονάχα δλάγρυπνη

Γυρμένη στὸ λαιμὸ μου ἐπάνω,

Ὅτε νὰ ζήσω δὲν ἀφίνει με,

Ἄλλ' ὄντε ὠϊμὲ καὶ νὰ πεθάνω.

Τρέχω στὶς ἔρημες τὶς κάμαρες

Ὅπου κοιμοῦνται οἱ Γνώριμοί μου,

Φωνάζω κλαίω γὰ νὰ μ' ἀκούσουνε

Κι' ἀναρθρη πνίγεται ἡ φωνή μου,

Ὅλα ἐπέθαναν, ὅλα ἐχάθηκαν,

Ὅλα ἐδερῆκαν μὲ ἀλυσσίδες

Κι' ἐγὼ λυτὸς στὰ τετρασκότιδα

Ἀκόμα ὀλογυρνᾶω μ' ἐλπίδες,

Νὰ πάω νὰ βρῶ τὸ μαῦρο Δαίμονα

Ποῦ ἀλυσσοέδεσε τὴ χτίσι,

Νὰν τὸν νικήσω στὸ ἀγριοπάλεμα,

Ἡ ἀλλιῶς αὐτὸς νὰ μὲ νικήσει.

Σ. ΣΚΙΠΗΣ

ΤΟ ΑΘΑΝΑΤΟ ΝΕΡΟ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου τεύχους)

Τὸ Βασιλόπουλο, ἂν κι' ἄλλοτε ὅτε στιγμή δὲν ἤθελε νὰ ἐμπο-
διστῇ ἀπὸ τὸ δρόμο του, τώρα ὁμως εἴκοლა ἔστερξε νὰ ξενοχήση
ἐκεῖ, ξαρματώθηκε καὶ διέταξε τὸ δοῦλό του νὰ μὴν εἰτοιμάσῃ τ'
ἄλογα καὶ νὰ πέσῃ νὰ κοιμηθῇ. Σὲ λίγο πάη κι' αὐτὸ νὰ κοιμηθῇ στ'
ὀλόχρυσο κρεββάτι μὲ τὰ χρυσομέταξα παπλώματα, ἀλλὰ δὲν μπο-
ροῦσε νὰ κλείσῃ τὰ μάτια του. Μιὰ φοβερὴ ἀγρυπνία τὸν παράδερνε
καὶ δὲν τὸν ἄφινε νὰ κοιμηθῇ. Ἡ νύχτα τοῦ φαίνονταν χρόνος, κι' ἂν
σφαλινοῦσε λιγάκι τὰ μάτια του κι' ὄνειρεύονταν τὴν Πεντάμορφη,
εὐθὺς παρουσιαζόνταν ὁ ἄρρωστος πατέρας του, εἰτοιμοθάνατος καὶ
τοῦ ζητοῦσε τ' ἀθάνατο νερό, κι' εἶσι ξυπνοῦσε ἀπὸ τὴν τρομάρα του,
καὶ πάλι κλειοῦσε τὰ μάτια του νὰ κοιμηθῇ, καὶ πάλι ἐβλεπε τὰ ἴδια
καὶ ξαναξυπνοῦσε.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁμως τὴ μεριά κι' ἡ Πεντάμορφη τὰ ἴδια πάθαινε
κι' αὐτή. Εἶχε πλαγιάσει στὴν ἀγκυλιὰ τῆς μάννας της, σὰν πάντοτε. Ἡ
μάννα της ἀποκοιμήθηκε ἡσυχα-ἡσυχα, κατὰ πῶς κοιμῶνταν πάντα,
σὰν ἄνθρωπος ποῦ ἔχει ὅλα τ' ἀγαθὰ του. Ἄλλ' αὐτὴ δὲν κοιμήθηκε
καθόλου. Ὁληνύχτα ἐκλαιγε καὶ γέμισαν τὰ στρώματά της μαγαρι-

τάρια. "Όταν ξύπνησε ή μάνα της ήταν χωμένη στα μαργαριτάρια, κι' απ' αυτό κατάλαβε τή λύπη ποῦ τράβηξε ή κόρη της δληνύχτα, κι' ἄρχισε νά τήν παρηγορῆ καί νά τῆς λέη :

— Μὴν πικραίνεσαι, μάτια μου καί φῶς μου, γλήγορα θά γυρίσῃ πίσω τὸ Βασιλόπουλο.

— "Όχι ! μάνα μου, (τῆς ἀπολογήθηκε ή Πεντάμορφη), δὲν πιστεύω ποτὲ νά ξαναγυρίσῃ, ὅστερα ἀπὸ τόσα κακά, ποῦ τὸν προσμένουν στὸ δρόμο του ! Ἐφτὰ μερῶν δρόμο ἔχει ἀκόμα νά κἀνῃ μέσα σὲ τόπους γεμάτους ἀπὸ ἄγρια θηρία καί φαρμακερὰ φεῖδια.

— Ἐγγοῖα σου, κόρη μου, (τῆς εἶπε πάλι ή μάνα της), κι' ἐμεῖς ἔχομε τρόπο νά τὸ βοηθήσωμε τὸ Βασιλόπουλο, μιὰ φορὰ, ποῦ τὸ τῷοριξε ή Μοῖρα στὸ σπίτι μας. Σοῦ ἔχω εἰπεῖ πολλές φορὲς ὅτι τὸ δαχτυλίδι, ποῦ σοῦ εἶχαν χαρίσει οἱ Μοῖρες, προφυλάει ἀπὸ κακὸ ὅποιον τὸ φορεῖ. Τώρα κρέμαται ἀπὸ τὸ θέλημά σου νά γυρίσῃ ἢ νά μὴ γυρίσῃ τὸ Βασιλόπουλο πίσω. Ἄν ἀποφασίσῃς νά τοῦ δώσῃς αὐτὸ τὸ δαχτυλίδι σὲ λίγες μέρες θά τὸν καλοδεχτοῦμε, εἰδεμὴ δὲ θά τὸν ξαναῶδοῦμε, γιατί ὡς ποῦ θά φοράῃ τὸ δαχτυλίδι σου δὲν εἶνε δυνατό νά πάθῃ τίποτε.

Λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια ή μάνα της, ή Πεντάμορφη τόσο εὐχαριστήθηκε καί τόσο χάρηκε, ποῦ κοιμήθηκε στή στιγμή. Ἐκεῖ ποῦ κοιμῶνταν ὠνειρεύθηκε πῶς εἶδε τὸ Βασιλόπουλο νά ἐτοιμάζεται νά ξεκινήσῃ. Ξεπειτάχτηκε ἀπάνω καί λέει τῆς μάνας της :

— Μάνα μου, φεύγει τὸ Βασιλόπουλο, καί τρέξε γλήγορα νά τὸ προφτάσῃς νά τοῦ δώσωμε τὸ δαχτυλίδι.

Τρέχει ή μάνα της καί βρίσκει πραγματικῶς τὰ Βασιλόπουλο, ποῦ ἀποχαιρετιῶνταν μὲ τὸν ἄντρα της καί ἐτοιμο νά καβαλληκέψῃ τ'ἄλογο. Ἄπὸ πίσω της ἔρχονταν κι' ή Πεντάμορφη μὲ τὸ δαχτυλίδι βγαλμένο. Ἄμα τῆς εἶδε τὸ Βασιλόπουλο ἔτριξε νά τὲς ἀποχαιρετήσῃ, ἀλλὰ πρὶν φτάσῃ μπροστά τους ή Πεντάμορφη ἔδωκε τὸ δαχτυλίδι τῆς μάνας της, λέγοντάς της :

— Δὸς του το σὺ, μαννούλα μου, τὸ δαχτυλίδι, γιατί ἐγὼ δὲ μπορῶ νά τοῦ τὸ δώσω... μοῦ κόπηκαν τὰ ὕπατά μου...

— Καλά, παιδί μου !...

Τῆς εἶπε ή μάνα της καί πῆρε τὸ δαχτυλίδι ἀπὸ τὸ χέρι, κι' εἶπε στὸ Βασιλόπουλο :

— Παιδί μου, πολὺ μᾶς κακοφαίνεται καί πολὺ πικραίνομέστε, ποῦ μᾶς φεύγῃς εἶσι γλήγορα, ἀλλὰ ξέρομε πῶς δὲν μπορεῖς νά κἀνῃς ἄλλοιῶς, γιατί τὸ χρέος σου πρὸς τὸν πατέρα σου εἶναι μεγάλο. Σῦρε σιτὸ καλὸ καί στήν καλὴν τὴν ὄρα, κπταδέξου ὅμως νά πάρῃς αὐτὸ τὸ δαχτυλίδι γιὰ φυλαχτὸ σου καί μὴ λησμονᾷς ποτὲ ὅτι σ' ἀγαποῦμε σὰν παιδί μας.

Καί λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια, πῆρε τὸ δεξιὸ τὸ χέρι τοῦ Βασιλόπουλου καί πέρασε σιτὸ μικρὸ τὸ δάχτυλό του τὸ δαχτυλίδι.

Τὸ Βασιλόπουλο εἶχε ἰδεῖ τὸ δαχτυλίδι σιτὸ δεξιὸ χέρι τῆς Πεντάμορφης καί κατάλαβε εὐτὺς τίπος εἶταν. Σήκωσε τὰ μάτια του νά τὴν εὐχαριστήσῃ, τῆς φίλησε τὸ δεξιὸ τῆς χέρι, ἔτριξε τὰ μάτια του σιτὴν Πεντάμορφη, ἀλλ' αὐτὴ εἶχε κατεβασμένα τὰ μάτια της, ἀπὸ τὴ μεγάλη της τὴ σεμνάδα.

— Ἐχετε γειὰ καί καλὴ ἀντάμωση !

Εἶπε τὸ Βασιλόπουλο καί τράβηξε πρὸς τ' ἄλογο του.

— Ὁρα καλὴ κι' ὁ Θεὸς μαζί σου !

Τοῦ εἶπαν ὁ πατέρας καί ή μάνα τῆς Πεντάμορφης. Τὸ Βασιλόπουλο καβαλίκεψε κι' ἔγινε ἄφαντο.

Τ' ἄλογο του καί τ' ἄλογο τοῦ δούλου ἔτριχαν σὰν τὰ πουλιά, κι' ἄφιναν πίσω ὄρη καί βουνά, κάμπους καί λακκάματα. Πηγαίνοντας-πηγαίνοντας-πηγαίνοντας ἔφτασαν σιτὸς τρομεροὺς τόπους, ὅπου εἶταν κατοικημένοι ἀπὸ ἀνήμερα θηρία καί φαρμακερὰ φεῖδια. Τὸ Βασιλόπουλο δὲ δειλίασε καθόλου, κι' αἰστάνονταν μιὰ ξεχωριστὴ δύναμη σιτὸ δεξιὸ τὸ χέρι, ποῦ διαπεροῦσε ὄλο του τὸ κορμί. Τὰ τρομερῶτερα θηρία, μὲ τὸ πρῶτο χτύπημα τοῦ σπαθιοῦ του, ἄλλα ἔπεφταν σκοτωμένα, ἄλλα ἔφευγαν καί τοῦ ἄφιναν ἐλεύτερο τὸ δρόμο νά πεπεράσῃ, κι' ἐνῶ λογάριζε σ' ἐφτὰ μέρες νά φτάσῃ ὡς τὰ Ἄνθ Βουνά ποῦ ἀνοικοκλειοῦσαν, ἔφτασε χωρὶς νά πάθῃ τίποτε σὲ τρεῖς μόνο. Ὅταν εἶδε τὰ Ἄνθ Βουνά, ποῦ ἔφταναν ὡς τὰ οὐράνια σιτὸ ψῆλος νά ἀνοικοκλοῦν, ξαπόρεσε κι' ἔμεινε μὲ τὸ σιτόμα ἀνοιχτό. Ἄλλὰ δὲ δειλίασε καθόλου, γιατί ή καρδιά του εἶταν γεμάτη ἀπὸ ἀντρεία. Χτύπησε τ' ἄλογό του τὴ στιγμή ποῦ χάραζαν ν' ἀνοίξουν τὰ βουνά, κι' αὐτὸ σὰν πετρίτης πέταξε μέσα σι' ἀνοιγμα. Εἶταν σιτὴ μέση ὅταν τὰ βουνά ἄρχισαν ἀπὸ λίγο-λίγο νά κλειοῦν, καί τὸ σκοτάδι νά ξαπλόνεται. Αὐτὴ εἶταν ή τρομερὴ στιγμή, ποῦ χάνονται οἱ ἥρωες, ἐπειδὴ τ'

ἄλογά τους δὲν ἔβλεπαν στὸ σκοτάδι καὶ χτυποῦσαν ἀπάνω στὲς πέ-
τρες τρομαγμένα, χωρὶς νὰ προχωροῦν μπροστά, καὶ τοὺς πρόφταιναν
τὰ βουνὰ στὸ κλείσιμό τους, καὶ μὲ φριχτὸ θάνατο τοὺς ἔκαναν ἀλεύρι
κόκκινο!

Ἄμα τὸ Βασιλόπουλο εἶδε τὸ σκοτάδι νὰ χύνεται γύρω του, εἶδε
νὰ λαμποκοπᾷ τὸ δαχτυλίδι τῆς Πεντάμορφης, ποῦ φοροῦσε στὸ μι-
κρὸ δάχτυλο τοῦ χειριοῦ του. Σήκωσε τὸ χέρι του ψηλά κι' ἔφεξε
γύρα-γύρα σὰν μικρὸς ἥλιος, κι' ἂν λίγο παραπέρα του εἶταν νύχτα,
ὀλόγυρά του εἶταν καθαρὴ μέρα. Ἔτσι τ' ἄλογο τοῦ Βασιλόπουλου δὲ
φοβήθηκε καθόλου κι' ὄλο ἔτρεχε ἔμπρὸς σὰ πουλὶ καὶ τὴ στιγμή
ποῦ λίγο ἔλειπε νὰ κλείσουν τὰ βουνὰ εἶχε βγῆ ἔξω καὶ τὸ Βασιλό-
πουλο εἶταν μπροστὰ στὸ δέντρο, ποῦ ἔβγαине τὸ ἀθάνατο νερό.

Στάθηκε λίγο νὰ ξανασάνη κι' αὐτὸς καὶ τ' ἄλογό του, κι' ὕστερα
ἔβγαλε ἀπὸ τὸ δισάκι του ἓνα λαγῆρι, ποῦ τοῦχε βάλει ἡ μάνα του,
ὅταν τὸν ξεκίνησε, τὸ γέμισε ἀθάνατο νερό, καὶ γύρισε γιὰ νὰ φύγη.
Ἐκείνη τὴ στιγμή τὰ Βουνὰ εἶταν κλεισμένα κι' ἄρχισαν ν' ἀνοίγουν
λίγο-λίγο, καὶ εὐτὺς ποῦ ἀνοιξαν τόσο, ὅσο χρειαζόνταν γιὰ νὰ χω-
ρέση καρβαλλάρης, ρίχτηκε σὰν ἀστραλὴ στὸ ἀνοιγμα καὶ μὲ τὸν ἴδιον
τρόπο πέρασε ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά σὴν ἄλλη. Αὐτοῦ εὔρε καὶ τὸν πι-
στό του δοῦλο, ποῦ ἔκλαιγε καὶ μοίρονταν, μὴ περιμένοντας νὰ ξα-
ναῖδῃ τὸν ἀγαπημένον του τὸν ἀφέντη.

— Δρόμο τώρα! (τοῦ εἶπε τὸ Βασιλόπουλο). Τέλειωσε ὁ σκοπὸς
μας! Τὸ λαγῆρι εἶναι γεμάτο ἀθάνατο νερό!

Τόσο μόνον εἶπε κι' ἔκοψε δρόμο γιὰτί ἀπὸ τὴ μεγάλη του τὴ
χαρὰ δὲν ἠμποροῦσε νὰ εἰπῇ πλείοτερα λόγια. Μὲ πλείοτερη εὐκολία
καὶ γληγορότερα πέρασε τώρα τοὺς τόπους, ποῦχαν τὰ τρομερὰ θηρία
καὶ τὰ φαρμακερὰ φεῖδια, γιὰτί ὄλ' αὐτὰ τὸν γνώριζαν, καὶ χωρὶς νὰ
τοῦ ἀντιστέκωνται, τοῦ ἄφιναν τὸ δρόμο ἐλεύτερο.

Ὅταν πέρασε τὰ σύνορα τοῦ ὑστεροῦ βασιλείου, θέλησε νὰ τρα-
βήξῃ ἴσια πρὸς τὸ βασιλεῖο τοῦ πατέρα του, ἀλλὰ στοχάστηκε ὅτι θὰ
εἶταν μεγάλο ἄδικο νὰ προσπεράσῃ ἀπὸ τὸ σπιτί τῆς ἀγαπημένης του
τῆς Πεντάμορφης, ποῦ μὲ τὸ δαχτυλίδι της νίκησε κάθε δυσκολία γιὰ
νὰ μπορέσῃ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τόσα κίντυνα καὶ νὰ πάρῃ τ' ἀθάνατο
νερό. Ἔτσι γύρισε πρὸς τὸ δρόμο, ποῦ πήγαινε πρὸς τὸ παλάτι τῆς
Πεντάμορφης. Ὅταν ζύγωσε πρὸς τὸ παλάτι τῆς ἡ Πεντάμορφης κά-

θονταν στὸ ἴδιο τὸ παραθύρι, ποῦ τὴν εἶχε πρωτοῖδῃ. Δὲν εἶταν χα-
ρούμενη σὰν καὶ τότε, οὔτε εἶχε στὴν ἀγκαλιά της τὸ ἀγαπημένο της
τὸ περιστεράκι, ἀλλ' εἶταν βυθισμένη σὲ μεγάλη συλλογὴ, κι' ἔτσι θλιμ-
μένη βρισκόνταν ὡς ἐκείνη τὴ στιγμή, ποῦ σήκωσε τὰ μάτια της ἀπὸ
τὸ θόρυβο τοῦ ποδοβολητοῦ τῶν ἀλόγων, κι' εἶδε τὸ Βασιλόπουλο
νὰρχεται Ὅταν τὸν εἶδε ἡ Πεντάμορφη, τῆς φάνηκε ὅτι ἀναστήθηκε.
Δὲν ἤξερε τί νὰ κάνῃ ἀπὸ τὴ χαρὰ της. Ἦθελε νὰ βγῆ νὰ τὸν ἀπο-
δεχτῆ, καὶ κίνησε ὡς ἓνα διάσημα, ἔπειτα ὁμως ἤρθε στὸν ἑαυτὸ
της καὶ σκέφτηκε ὅτι δὲν εἶχε τὸν τόπο του, κόρη αὐτὴ νὰ βγῆ μο-
ναχὴ της. Γύρισε εὐθύς κι' ἔτρεξε στοὺς γονεοὺς της, τοὺς εἶπε τὸν
ἔρχομό του καὶ βγῆκαν ὄλοι μαζί νὰ τὸν ἀποδεχτοῦν.

Τὸ Βασιλόπουλο δὲν εἶταν σὰν καὶ πρὶν μελαγχολικό, ἀλλὰ χαίρον-
ταν σὰ μικρὸ παιδί. Χαίρετῃσε χαρωπὰ τοὺς γονεοὺς τῆς Πεντάμορ-
φης, χαίρετῃσε ὕστερα κι' αὐτὴ τὴν ἴδια, τὴν πήρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ
τὴν εὐχαρίστησε γιὰ τὸ δαχτυλίδι, ποῦ τὸν γλύτωσε ἀπὸ τόσα κακὰ
καὶ τόσα κίντυνα. Κουβεντιάζοντας μπῆκαν στὸ παλάτι, καθήσανε
λίγο, ὕστερα κατέβηκαν στὸ περιβόλι, περπάτησαν καμπόσο καὶ μα-
τανέβηκαν στὸ παλάτι. Ἀπὸ ὀμίλια σ' ὀμίλια κι' ἀπὸ κουβέντα σὲ
κουβέντα τῆς ὑποσχέθηκε τῆς Πεντάμορφης νὰ ζητήσῃ τὴν ἄδεια ἀπὸ
τὸν πατέρα του καὶ νὰ γυρίσῃ τὸ γληγορότερο νὰ τὴν πάρῃ γυναῖ-
κά του.

Οἱ ὀμιλίες τοῦ Βασιλόπουλου καὶ τῆς Πεντάμορφης δὲν εἶχαν τε-
λειωμό, ὅταν ἄξαφνα τὸ Βασιλόπουλο ἤρθε στὸν ἑαυτὸ του. Θυμή-
θηκε ὅτι τοῦ εἶταν πολὺ ἀκριβὸς ὁ καιρὸς καὶ ὅτι ὁ σκοπὸς του εἶταν
νὰ μπῆ νὰ εὐχαριστήσῃ καὶ νὰ ξακολουθήσῃ εὐτὺς τὸ δρόμο του,
χωρὶς νὰ χάσῃ τόσες ὥρες. Σηκώθηκε λοιπὸν νὰ φύγη. Τότε ἡ Πεν-
τάμορφη πήρε τὸ Βασιλόπουλο ἀπὸ τὸ χέρι. τοῦ ἔδειξε τὸ τραπέζι
ποῦ εἶταν στρωμένο καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ μείνῃ στὸ φαγί. Τὸ Βα-
σιλόπουλο θέλησε νὰ εἰπῇ «ὄχι» ἀλλὰ δὲ μπόρεσε νὰ βγῆ ἢ λέξῃ αὐτὴ
ἀπὸ τὰ χεῖλια του. Ἔτσι ἔμεινε καὶ στὸ φαγί καὶ σ' αὐτὸ τὸ διάσημα
διηγῆθηκε ἀπὸ ἓνα-ἓνα ὅλα ὅσα τὸν ἠκολούθησαν ὅσο νὰ φτάσῃ στὸ
ἀθάνατο νερό. Ὑστερα ἀπὸ τὸ φαγί, τὸ Βασιλόπουλο, ἀντὶ νὰ φύγη
ἀμέσως, λησμόνησε καὶ μπλέχτηκε πάλε σ' ὀμιλίες μὲ τὴν Πεντάμορ-
φη. Πάλε ἤρθε στὸν ἑαυτὸ του καὶ δοκίμασε καὶ δευτέρη φορὰ νὰ
ἀποχαιρετήσῃ καὶ νὰ φύγη, ἀλλὰ δὲν τὸν ἄφησε πάλε μὲ τὰ γλυκά

της τὰ λόγια καὶ ξαναλησμόνησε. Ἐίχε πλεῖα νυχτώσει καὶ τὸ Βασιλό-
πουλο ἀποφάσισε νὰ ξενυχτήσῃ ἐκεῖ. Ὅταν ὁμως πῆγε νὰ κοιμηθῇ
καὶ βρέθῃκε μόνος του, ἄρχισε νὰ μελαγχολᾷ. Θυμῆθηκε τὸν ἄρρωστο
πατέρα του καὶ ἄρχισε νὰ μαλόνῃ μὲ τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ στενοχωριέται
πολύ. Ἀπὸ τὴ μιὰ τὴ μεριά τοῦ θάμποναν τὸν νοῦ του τὰ κάλλη τῆς
Πεντάμορφης, καὶ δὲν μπορούσε νὰ φύγῃ ἀπ' ἐκεῖ, ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ
μεριά τοῦ φαίνονταν πῶς ἔβλεπε τὸν ἄρρωστο πατέρα του, κοιτάμενο
ἀπάνω στὸ χρυσὸ του κρεββάτι, καὶ ὅτι ἄκουε τὴν ἀδυνατισμένη του
τὴ φωνὴ νὰ μουρμουρίζῃ :

« — Παιδί μου, ξεψυχῶ ! Ποῦ εἶναι τ' ἀθάνατο νερό ; »

Κι' ἔκλαιγε-ἔκλαιγε ἡ καρδιά του καὶ κλονίζονταν ἀνάμεσα ἀπὸ
δύο ἀγάπες, δυνατὲς καὶ οἱ δύο καὶ ξακουσμένες, ποῦ ὄμοιαζαν σὰν
δύο Νεοαἰδῆδες, ποῦ πολεμοῦσαν ποιά νὰ νικήσῃ τὴν ἄλλη. Καὶ οἱ δύο
δυνατὲς, καὶ οἱ δύο ἔμορφες.

(Ἐπεταὶ τὸ τέλος)

Χ. ΚΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑΣ

Η Σ Κ Ι Ο Σ

Ἐστὴν κουρασμένη τόρα γέρικη βαρκούλα του,
Σὰν ραγισμένο μισοξέσκεπο σπιτάκι,
Μέσ' ἀπ' τὴν πλώρη ὁ γέρο-ναύτης, πάντα μόνος του,
Θωρεῖ νὰ πλέῃ τὸ πρωτοτάξειδο καϊκάκι.

Θωρεῖ ὁ ναύτης καὶ θαρρεῖ, πῶς ξαναπτέρωσε
Πάλε ἡ ψυχὴ του καὶ ἡ παλιά του νιότη πάλι,
Κι' ἀναμαλλιάρης, λές, τοῦ πέλαου ἔγινε ἄνεμος
Κι' ἀφρόχαιτο ἓνα κύμα πέρ' ἀπ' τὰ κρογιαλί.

Καὶ σὰν νὰ ξαναπῆρε μέσ' ἀπὸ τὰ στήθη του
Τὴ θαλασσοδαρμένη ἀγάπη τοῦ κυμάτου,
Τὴ ραγισμένη του βαρκούλα ἐσφιχταγκάλιασεν
Ὁ Ἡσκίος τῆς αἰώνιας νύχτας τοῦ θανάτου.

Σπέτσες.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΑΛΗΘΕΙΑΣ

1.

Ἐπλωσε ἡ νύχτα τὰ φτερά
Καὶ ἀφ' τὸ φτωχὸ σπητάκι πέρα
Ἐσχύθηκε ἄπλερη χαρὰ
Κι' ἀπλώθηκε μέσ' στὸν αἰθέρα.

Ἐπλωσε ἡ νύχτα τὰ φτερά
Καὶ στὸ φτωχὸ σπητάκι κάτω
Κάποια μᾶς ἔδειξε φορὰ
Ὁ ἔρωτας τὴν ὁμορφιά του.

2.

Ἐκλείσει ἡ νύχτα τὰ φτερά
Κι' ἤρθεν ἡ μέρα καὶ ὁ ἥλιος βγήκε
Καὶ πεθαμένη τὴ χαρὰ
Στὸ ἐρημικὸ σπητάκι ἐβροῆκε.

Ἐκλείσει ἡ νύχτα τὰ φτερά
Καὶ μὲ τὸν πρῶτον ἥλιο ἀντάμα
Κάποια ἐγεννήθη συφορὰ
Καὶ κάποιο γύρω ἐχύθη κλάμα.

Καλαμάτα — Σεπτέμβριος, 1904

Μίλιος Βεάκης

ΚΑΝΕΙΣ ΔΕΝ ΗΞΕΥΡΕΙ...

Δ. Καλογεροπούλος

Εἶχαν συναντηθῆ εἰς ἓν ταξείδιον, ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου. Αὐτὸς διέσχιζε τὸν Εὐβοϊκόν. χάριν ἀναψυχῆς. Αὐτὴ ἐπέστρεφεν εἰς τὴν γενέθλιον.

Τὰ βλέμματά των ἦνωσεν ἀπλῆ περιέργεια. Ἐκ τοῦ ἀνθρωπομαζώματος τὸ ὅποιον συνεφύρετο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος μόνη ἡ κόρη ἐκείνη ἦτο ἡ προσωποποίησις τοῦ ὠραίου, μόνος αὐτὸς ἡ ἔκφρασις τοῦ σφρίγους, τοῦ πνεύματος. Ἡ φίλη της—ἡ καλὴ φίλη—τῆς εἶπε : Εἶνε ὁ « Ἀμαράντος ».

— Μπᾶ ; Αὐτὸς ποῦ γράφει ;

— Ναί. Καὶ μὴ τὸν πολυκυττάζεις, γιατί θά βάλῃς τὸν ἀνθρωπο σὲ σκοτοῦρες, νὰ γράψῃ κανὲν χρονογράφημα. Καὶ καθὼς βλέπω κάνει ὁ ἀνθρωπος ταξεῖδι διὰ νὰ ξεσκάσῃ. Δὲν βλέπεις μὲ τί ὄρεξι κυττάζει τὴν θάλασσα ;

Πράγματι ἐλεύθερος ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῆς γραφίδος, ἐρρέμβαζεν, ὅτε ἀνεσκίρτησε. Ἦκουσε τὴν φίλην—τί καλοκάγαθες αὐτὲς ἡ φίλες!— νὰ φωνάζῃ τὴν φίλην της ἀπὸ μίαν γωνίαν τῆς κουπαστῆς μὲ τὸ ὄνομά της. Ὅνομα, τὸ ὅποιον κάποτε εἶχεν ἀκούσει. Ἐγραφε καὶ αὐτὴ κάποτε καὶ κάποτε εἶχεν ἐκφράσῃ ἐνθουσιωδῶς διὰ τὸ συγγραφικὸν τάλαντόν του. Ἐκυττάχθησαν μερικές φορές μὲ κάποιον ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον. Ἄλλ' εἶπειτα ἀπὸ ὀλίγας ὥρας αὐτὴ ἀπεβιβάζετο εἰς τὴν πατρίδα της, αὐτὸς ἐξηκολούθει τὸ ταξεῖδι του!

II

Ἐκύλισαν δύο χρόνια. Αὐτὴ ἐδιάβαζε τὰ ἔργα του. Καὶ τῆς ἄρεσαν. Αὐτὸς ἤκουε ἀπὸ ἓνα συμπατριώτην της δι' αὐτήν. Καὶ ἤκουε μὲ πολλὴν εὐχαρίστησιν. Ἄλλ' ἀφ' ὅτου ὑπανδρεύθη, τὸν ἀπασχολεῖ τόσον ὁ οἰκογενειακὸς βίος καὶ ἰδίως τὸ μορουδάκι του, ὥστε ἡ λήθη εἶχεν ἀπλώσει τοὺς ἀραχνοειδεῖς ἰστούς της.

III

Εἰς μίαν ἀπογευματινὴν μίαν κυρία ἐλκύει τὰ βλέμματα τοῦ Ἀμαράντου. Τί χαριτωμένη κυρία, ἀλλὰ πρὸ πάντων τί ἔξυπνη ! Δὲν χορταίνει νὰ τὴν βλέπῃ. Μὰ καὶ αὐτὴ ἀνταποδίδει τὰς ὀφθαλμοβολὰς. Αἶφνης ἡ οἰκοδέσποινα—ἦτο στοιχειῶδες καθῆκον— τοὺς συνιστᾷ. Εἰς τὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματός του ἐκείνη μειδιᾷ μὲ διπλοῦν μειδιάμα. Τὸ ἐν τυπικόν—τῆς συστάσεως. Τὸ ἄλλο— οὐσιαστικόν—περιέκλειε δύο ἐτῶν πνευματικὴν γνωριμίαν. Ὡς φωτεινὸν μετέωρον διῆλθε τοῦ πνεύματός της ἡ φιλολογικὴ του ἐργασία.

Ἐκείνη κατώρθωσε νὰ πνίξῃ ἓνα παλμὸν συγκινήσεως καὶ νὰ εἶπῃ :

— Καὶ μένετε ἐδῶ τώρα ;

— Ὅχι· προχθὲς ἦλθα καὶ αὐριον πρῶτ' φεύγω, διότι ὁ κύριός μου... Εὐρύετε ὑπανδρεύθη πρὸ μηνός...

— Μπᾶ ; Μὰ κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο ἔπαθα πρὸ ἐνός ἔτους.

— Μπᾶ ; συνεπλήρωσεν ἐκείνην.

Καὶ ἐχαιρετήθησαν ὡς ξένοι.

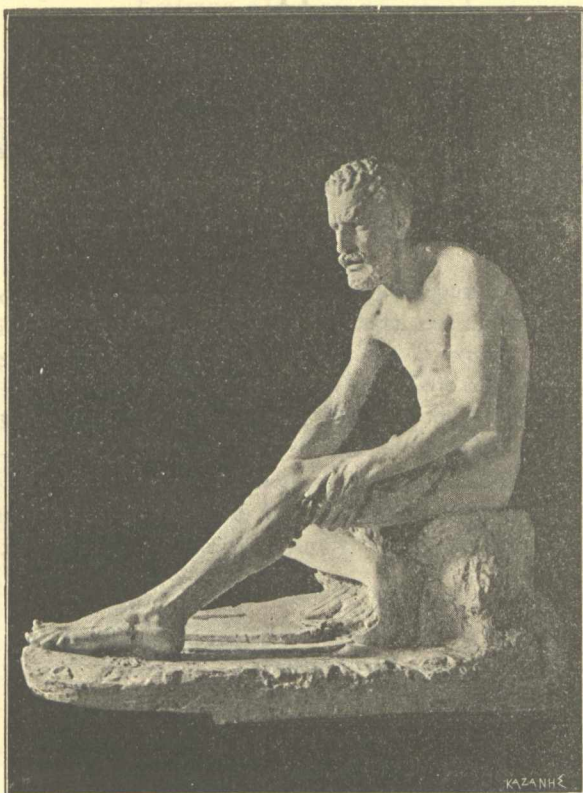
Καὶ ἀπεχωρίσθησαν ὡς καλοὶ φίλοι.

Μόνον φίλοι ;

Κανεῖς των δὲν ἠξεύρει !

Δ. Ι. Καλογερόπουλος

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ — Θ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

—Τὰ μέτρια πνεύματα συνήθως λέγουσιν ὅτι ὑπερβαίνει τὴν ἀντίληψίν των.
Λαροοψουκώ

—Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅπως ὁ Θεός δὲν ἐμφανίζεται ἀπ' εὐθείας· πρέπει νὰ τὴν μαντεύσῃ τις ἀπὸ τὰ ἐξωτερικὰ τῆς γνωρίσματα

Γκαϊτε

—Ἡ ἀγαθότης εἶνε τὸ μόνον ἐπιτετραμμένον εἰς τοὺς γέροντας θέλητρον εἶνε ἢ φιλαρέσκεια τῶν λευκῶν τριχῶν.
Φεγιέ

—Ὅσάκις ἀληθὴς μεγαλοφυΐα ἐμφανίζεται, τὴν ἀναγνωρίζετε ἐκ τούτου ὅτι ὅλοι οἱ ἀνόητοι τάσσονται ἐναντίον αὐτῆς.
Σουίφτ

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ

Στὸν ἀγαπητὸν μου Γεώργιον Ἀποδοῦλου

Τὶ νᾶητανε τὸ μήνυμα ποῦ ἔφτασε σιγά ;
Ἐχτὲς γύρω περίγυρα στὸ χαμηλὸ σπητάκι
Σὰν κάτι ἀγροικήθηκε, κλαδάκι ὅσο λυγᾶ,
Ἡ πεταλοῦδα ὅσο περνᾶ, ἢ ξεψυχᾶ πουλάκι.

Τὸ φτάξιμο διαλάληλε ὡς τόσο ἡ γειτονιά·
Καὶ τὸ σπητάκι ἐσκέπασε τῆς κάκιας τὸ σκοτάδι.
Μιά νύκτῃ ἢ νύχτῃ ἐσκέπασε, ὠχρὴ μιὰ παρθενιά.
Ὅ,τι μᾶς ἔκρυνε ἢ αὐγὴ, φανέρωσε τὸ βράδυ.

Παρηγορητρες τὼρ' αὐγὲς καὶ βράδνα ταπεινά,
Τὸν μαργαριταρένιο σας τὸν στολισμό, ἢ δροσοῦλα
Ὅς φέρει ἀγνότατῃ ζωὴ γιὰ σᾶς παντοτεινά,
Δώστε μου μιὰ σταλαματιὰ καὶ πάρτε τὴν ψυχοῦλα.

1904

Ἄγγ. Ἐσπερινός

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ

Τὸ χιόνι ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ ἔπεφτε καὶ ἄσπρισε τὸ κυπαρίσσι τὸ ὀλοπράσινο, ἄσπρισε τὰ κεραμίδια, ἄσπρισε καὶ τὸ ράσο τοῦ γέρου τοῦ παπᾶ, καὶ ἄσπρισε πῶς τὰ ὀλόασπρα γένεια τοῦ ἄσπρισαν ἀπ' τὸ χιόνι κι' ἐκεῖνα.

Μὰ ποῦ πηγαίνει ὁ γέρος ὁ παπᾶς, τέτοια μέρα σήμερα ἔξω ἀπ' τὴν καστρόπορτα ;

Ἐτσι ἀπὸ περιέργεια, ἄφησα τὸ θερμὸ σπῆτι κι' ἐνῶ ἡ γιαγιά μου μοῦ ἔλεγε γιὰ τὸ χειμῶνα, βρέθηκα στὸ δρόμο. Αἶ, παιδί κι' ἐγὼ τότε ἀδιαφοροῦσα γιὰ τὸ κρύο καὶ γιὰ τὴ ζέστη.

Ὁ παπᾶς ἐγύριζε νὰ ἰδῆ μὴν τὸν βλέπῃ κανένας. Μὰ ἀδικὸς κόπος, οἱ δρόμοι ἔρημοι, ὁ κανένας γιῶρταζε τὸν Ἄη Βασίλη μὲ τὴν οἰκογένειάν του. Σὲ λίγο ὁ ἥλιος θὰ βασιλεῦε. Ὁ παπᾶς πέρασε τὴν Ἀθιγγανικὴ Συνοικία. Μὰ ποῦ πηγαίνει ; Ἐγὼ θάρρεψα πῶς τὸν ἐφώναξαν σὲ κανένα φτωχόσπητο νὰ διαβάσῃ εὐχὴ ἢ βατκανία.

Α Προχωρεί ὁ παπᾶς μὲ γερὸ βῆμα κ' ἐγὼ κατόπι του μὲ γερώ-
τερο. Δὲν ξέρω ἂν τὰ δόντια τοῦ παπᾶ κτυποῦσαν, μὰ τὰ δικά μου
κτυποῦσαν ἀκόμη περισσότερο. Ὁ παπᾶς ἔφθασε στὴ βρύση τοῦ
Πορθητοῦ ποῦ ἔχει γιὰ λεκάνη μιὰ κάτασπρη σαρκοφάγο καὶ πῆρε
τὸν κατήφορο. Ὅταν πήγαινα στὸν περίπατο, ἔβλεπα πάντα ἐκεῖ τὸ
λόφο τὸν καταπράσινο ποῦ ἄκουα ἀπ' τὴ γιαιγιά μου πὼς ἔχει
κρυμμένη ἐκκλησιά· στὰ δεξιά μου ἔδειχνε τὸ σπίτι τὸ στοιχειω-
μένο καὶ ἀντίκρυ μέσα στὸν περίβολο τοῦ τζαμιῦ ἄμορφα πελεκη-
μένες πέτρες ποῦ σχηματίζαν ἕνα παχὺ τοῖχον καὶ βαστοῦσαν ἄλλοτε
τὴν καμπάναν τῆς ἐκκλησίας. Ἀπ' τὸ ἄλλο μέρος τοῦ λόφου, ἀπέ-
ναντι σ' ἕνα μεγάλο τούρκικο σπίτι ἔβλεπα ἕνα μικρὸ ὕψωμα κτι-
σμένο μὲ κάγκελλα γύρω γύρω καὶ μὲ δυὸ ὑψηλὰ κυπαρίσσια στὴ
μέση. Εἶχα ρωτήσῃ μιὰ φορὰ τί εἶν' ἐκεῖ καὶ μοῦ εἶπαν ὅτι εἶνε
ἐνὸς Χαβαρισίν ὁ τάφος. Ἐγὼ τί θὰ πῆ αὐτὸ καλὰ δὲν ἤξευρα. Μοῦ
εἶπαν ὅτι θὰ πῆ ὀπαδὸς τοῦ Χριστοῦ μὰ δὲν ἠθέλησα νὰ ἐξετάσω
περισσότερα.

Ὁ παπᾶς ὀλοάσπρος τώρα ἀπὸ τὰ χιόνια κάτι ἔλεγε γύρω στὰ
κάγκελλα. Φανερώθηκα τότε καὶ τὸν ἄκουσα νὰ τρισαγιάζῃ.

Ἐκαμε τὸ σταυρὸ του, ἔκαψε λίγο λιβάνι καὶ ἔφευγε βιαστικός
τώρα. Τὸν ἐπρόφθασα. Τὰ δόντια του δὲν ἐκτυποῦσαν, τὰ μάτια
του ἔλαμπαν καὶ τὰ πόδια του, φτερωτὰ θαρρεῖς στὴ γῆ δὲν πα-
τοῦσαν.

— Πάτερ Ἱερόθε, νὰ ἔλθετε στὸ σπίτι νὰ ζεσταθῆτε.

— Μετὰ χαρᾶς παιδάκι μου.

— Ὅμως, πάτερ Ἱερόθε, θὰ σᾶς ρωτήσω κάτι.

— Λέγε, παιδί μου

— Τί ἐκάματε ἐκεῖ στὰ κάγκελλα; Γιατί μὲ τόσο κρύο ἐπήγατε
καὶ λιθανίσατε ἐκεῖνες τῆς πέτρες;

— Ἄ, μὲ εἶδες;

Τὰ μάτια του δάκρυσαν καὶ ἄρχισε νὰ λέγῃ μὲ φωνὴ ἀλλοιώτικη:

— Εἶνε ὁ τάφος τοῦ Βασιλέα μας, παιδάκι μου. Σήμερα ἦταν
ἡ γιορτὴ του καὶ ἀφ' οὗ τὸν ἐμνημόνευσα στὴν ἐκκλησία, ἦλθα νὰ
λιβανίσω καὶ στὸ μνήμα του.

— Ποιανοῦ Βασιλέα;

— Τοῦ Βασιλείου τοῦ δευτέρου;

— Ἄ! . . . Τοῦ Βουλγαροκτόνου; Φοβερὸς ἄνθρωπος, πάτερ
Ἱερόθε.

— Μὴ βλασφημᾶς, παιδάκι μου. Πολλὰ φίδια ἐζέστανε ὁ Ἑλ-
ληνισμὸς καὶ ἡ Ὀρθοδοξία, μὰ ὁ Βούλγαρος εἶνε ἡ ὄχεντρα ἡ πειὸ
φρμκακρη, καὶ ὁ μόνος ποῦ τὸ κατᾶλαβε ἦταν ὁ Βασίλειος. Ἐχει
Θεὸ νὰ τὸν κρίνῃ ἂν καὶ ἡ ἱστορία δὲν τὸ πολυθεβαιώνει· μὰ ὁ Ἑλ-

ληνισμὸς χρεωστεῖ πολλὰ τοῦ Βασιλέως του καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸν
ξεχνᾶ.

— Καὶ εἶναι ἐδῶ θαμμένοι ὁ Βουλγαροκτόνος;

— Ναὶ παιδί μου. Τὸν ἔφερον ἐδῶ ὁ Μηχαῖλ ὁ Παλαιολόγος ὁ
αὐτοκράτωρ μας, ποῦ πῆρε τὴν Πόλι ἀπὸ τοὺς Φράγκους. Ἦταν στὰ
πρόθυρά της ὅταν πῆγαν καὶ τοῦ εἶπαν ὅτι εἶδαν τὸ σῶμα τοῦ Βουλ-
γαροκτόνου γυμνὸ, ὑβρισμένο, μὲ καλάμι στὸ στόμα. Δὲν ἔφθανε
βλέπεις ὅ, τι ὑπόφερε πολεμῶντας εἴκοσι δύο χρόνια ὀλόκληρα ἐναν-
τίον τῶν Βουλγάρων, ἔπρεπε καὶ νεκρὸ τὸ σῶμα του νὰ μὴ εὖρη
ἡσυχία ἀπὸ τοὺς Φράγκους ποῦ ἦρθαν τάχα γιὰ νὰ ἐλευθερώσουν
τὸν τάφο τοῦ Χριστοῦ! Ἡ Σηλυβρία εἶχε γλυτώσῃ πρώτη ἀπὸ τὰ
χέρια τῶν Σταυροφόρων, κ' ἐδῶ ποῦ βλέπεις τώρα τὴν ἐρημιὰ ἦταν
στοὺς χρόνους ἐκεῖνους μοναστήρι τῆς Μεταμορφώσεως. Ἐδῶ λοιπὸν
ἔστειλε μὲ τὸν ἀδελφόν του ὁ Παλαιολόγος καὶ μὲ συνοδείαν βασι-
λικὴ τὸ πολυβασανισμένο σῶμα τοῦ Βασιλέως μας, ἀφοῦ τὸ σκέπασε
μ' ὀλομέταξα κ' ὀλόχρυσά σεντόνια, ἐδῶ ἀναπαύεται τώρα γιὰ
τιμὴ τῆς πατρίδος μας. Μὰ ἄκουσε, αὐτὸ ποῦ θὰ σοῦ πῶ τὸ εἶπα
πρὸ εἴκοσι πέντε χρόνων στὸ δεσπότη, καὶ μοῦ εἶπε πὼς τρελλάθηκα.
Τώρα θὰ τὸ πῶ σ' ἐμένα ποῦ εἶσαι παιδί καὶ θὰ μὲ πιστέψῃς.
Ὅπως πιστεύουμε πὼς στοὺς ἐπτὰ πύργους κοιμᾶται ὁ τελευταῖος
βασιλέας μας καὶ μιὰ μέρα θὰ ζυπνήσῃ, ἔτσι πρέπει νὰ πιστέψῃς
μὲ τὰ σωστά σου, πὼς καὶ ὁ Βασιλέας κοιμᾶται καὶ ζύπνησε μιὰ
νύχτα πρὸ εἴκοσι πέντε χρόνων.

— Ἀλήθεια πάτερ Ἱερόθε; Εἶπα καὶ ἄρχισαν τώρα νὰ κτυ-
ποῦν τὰ δόντια μου ἀπὸ ρίγος διαφορετικόν.

Μπήκαμε τώρα μέσα ἀπ' τὴν καστρόπορτα καὶ ὁ παπᾶς μοῦ
εἶπε πὼς καλῆτερα εἶναι νὰ πᾶμε στὸ κελλί του, γιὰ νὰ μοῦ τοπῆ.
Ὁ παπᾶς Ἱερόθεος ἔβγαλε τὸ ράσο του, τὸ χονισμένο, καὶ ἔμεινε
μὲ τὴ γοῦννα καὶ εἶπε, ἐνῶ ἡ φωτιὰ τοῦ κελλιοῦ καὶ πρὸ πάντων ἡ
ἐσωτερικὴ φωτιὰ τὸν ἐχρωμάτιζε ροδοκόκκινο:

— Εὐπῆνε σου λέγω. Οἱ Ρῶσοι εἶχαν ἔλθῃ ἕως ἐδῶ γιὰ νὰ
χαρίσουν τάχα ἐλευθερίαν στοὺς βουλγάρους, ποῦ ποτέ τους δὲν κα-
τάλαβαν τί τοὺς χρειάζονται. Μιὰ μέρα τρέχω στὸν τάφο τοῦ Βα-
σιλέα μας, νὰ πῶ ὅλους τοὺς φόβους μου. Ἐτρεμα γιὰ τὴ Θράκη
μας, ἔτρεμα. Βλέπω ἕνα Ρῶσο ἀνεβασμένο στὰ κάγκελλα νὰ μιλιῇ
ἀπὸ μακριὰ μὲ κάτι ἄλλους. . . . Εἶχασα τὸ Ρῶσο, ξέχασα τὸ φόβο
καὶ ἤθελα νὰ τὸν σκοτώσω τὸν ἱερόσυλο νὰ κυλισθῇ μέσα στὴ λάσπη.
Καὶ δὲν πρόφθασε. Τὸ μνήμα ἐσείσθηκε δυνατὰ καὶ ὁ στρατιώτης
ἔπεσε κατάχαμα τρομαγμένος· ἀπὸ τότε ὁ δικέφαλος ἀετὸς ὁ πετρή-
νιος ἔσπασε. Τὴ νύχτα δὲν μποροῦσα νὰ ἡσυχάσω. — Γίνηκε σεισμὸς
ρώτησα τὸ καντηλανάφτη «ὄχι», μοῦ εἶπε ξέγνιαστος. Φῶς φανερό,

ἦταν θαῦμα. Ἐκάμα τὴν πρόσεχί μου καὶ παρακαλοῦσα τὸν Θεὸ
νὰ μᾶς γλυτώσῃ κι' ἀπ' αὐτὴν τὴν πλημμύρα καὶ ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ
δάκρυά μου εἶδα ἕξαφνα ἓνα φάντασμα. Βαστοῦσε στὰ χέρια του
ἓνα κομμάτι ἀπ' τὴν πέτρα τοῦ ἀετοῦ. Νὰ ἐκεῖνο ποῦ λείπει ἴσια
ἴσια «Μὴ φοβᾶσαι μού εἶπε» ἐγὼ δὲν πέθανα κοιμοῦμαι καὶ ξυπνῶ
σὲ κάθε κίνδυνο. Μὴ φοβᾶσαι, βαστάξετε τὰ χέριά σας ὅσο μπο-
ρεῖτε καθαρά ἀπὸ ρωσικὰ ρούθλια καὶ μὴ γελασθῆτε τάχα πῶς οἱ
Ρῶσοι ἐπειδὴ εἶνε ὀρθόδοξοι εἶνε καλλίτεροι κύριοι, τὸν δικέφαλο
ἀετὸ εἶδες ποῦ τὸν ἔσπασα τὸν ἐμόλυναν αὐτοί· δὲν τὸν θέλω
πειά». — Καὶ ὁ ἄλλος ὁ βασιλέας κοιμᾶται στὴν Πόλη. «Κοιμᾶται
δηλαδὴ κοιμοῦνται· τώρα ξύπνησε κ' ἐκεῖνος καὶ γυρίζει ἄγρυπνος
καὶ διαφεντεύει. Ἄκουε ποῦ σοῦ τὸ λέγω· οἱ Ρῶσοι αὐριο θὰ φύγουνε
κι' ἐγὼ θὰ ξανακοιμηθῶ» — Καὶ πότε θὰ ξυπνήσῃς; εἶπα μὲ κλά-
ματα χαρᾶς τώρα. «Πότε;» κι' ἐπλησίασε καὶ ἔβαλε τὰ χέρια του
ἐπάνω στὸν ὄμο μου, νὰ ἐδῶ παιδάκι μου, καὶ μού εἶπε: «Ὅταν
ὄλοι λιβανίζουν τοὺς τάφους μας, ὅταν ὄλοι κλαῖνε γιὰ τὴν πατρίδα
καὶ πρὸ πάντων ὅταν ὄλοι ἐργάζωνται μὲ λίγα λόγια ὅταν ὄλοι
αἰσθάνωνται ὅπως αἰσθάνεσαι ἐσύ.» Ἐσκυψα νὰ φιλήσω τὰ χέρια
του, μὰ χάθηκε. Τὴν ἄλλη μέρα οἱ Ρῶσοι ἔφυγαν, κι' ἐγὼ τὰ εἶπα
δλα στὸ Δεσπότη, κι' ἐκεῖνος ἔκαμε συμβούλιο, καὶ τὸ συμβούλιο
ἐγνωμοδότησε πῶς τρελλάθηκα κ' ἔφυγα κ' ἔτρεξα στὴ Μακεδονία
κι' ἐργάστηκα ὅπως μού εἶπε νὰ ἐργασθῶ. Ἐκεῖνος μ' ἐδυναμωσε,
ἐκεῖνος μ' ἐφώτισε, καὶ τώρα γύρισα κ' ἤλλα νὰ πεθάνω ἐδῶ στὴ
πατρίδα μου. Ἴσως εἶνε ἡ ὕστερὴν φορὰ ποῦ λιβάνισα τὸν τάφον τοῦ
Βασιλιά μας, ποῦ στέκεται ἐδῶ φοβέρα γιὰ τοὺς Σλαῦους μὰ γιὰ
νὰ μᾶς θυμίζῃ τοὺς ἀληθινοὺς ἐχθροὺς μας.

— Πάτερ Ἰερόθεε, εἶπα· ἐν ᾧ λυγμοὶ μ' ἐπιγιγον.

— Λέγε παιδί μου.

— Ἐγὼ θὰ λιβανίζω τὸν τάφο τοῦ Βασιλιά μας. Θαρρῶ
σήμερον πῶς ξαναβαφτίστηκα. Κι' ἐγὼ θὰ ἐργασθῶ ὅπως ἐργάστη-
κες ἐσύ. Θὰ ξυπνήσουν τότε οἱ κοιμισμένοι βασιλιάδες μας;

— Ναὶ παιδί μου, θὰ ξυπνήσουν.

Ἐγὼ πιστεύω στὰ φαντάσματα, πιστεύω καὶ στὴν ἐλευθερία καὶ
τὴν περιμένω, μὰ θυμοῦμαι καὶ τὰ λόγια τοῦ παπᾶ.

Δὲν εἶνε δῶρο ἡ ἐλευθερία· εἶναι βραβεῖο ποῦ τὸ κερδίζει κανεὶς
μὲ τὸ αἷμά του,

Ἄλεξάνδρα Παπαδοπούλου

ἩΤΟ ΤΡΑΥΛΟΣ Ο ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ:

(Ἐκ τῶν τοῦ CHBRVIN)

Εἶναι γνωστὸν ἐκ τῆς Ἱστορίας καὶ κοινῶς παραδεδεγμένον, ὅτι
ὁ Δημοσθένης, ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος ρήτωρ, ἦτο τραυλός, καὶ
ὅτι ἐξήλειψε τὸ ἐλάττωμά του τοῦτο, θέτων χάλικας εἰς τὸ στόμα
του καὶ ἐξασκούμενος εἰς τὸ νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ ἀπαγγέλλῃ μεγαλο-
φώνως παρὰ τὴν ἠχέσσαν καὶ πολύβλοισθον τῆς Μουνυχίας παραλίαν.

Ἡ παράδοσις αὕτη ζωηροτάτη διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἐσώθη
μέχρις ἡμῶν, πλείστοι δὲ ἴσως νὰ ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν θεραπείαν
ταύτην. Καὶ ἄλλοι μὲν κατ' οἶκον ἐμιμήθησαν τὸν Δημοσθένην, ἄλλοι
δέ, οἱ καὶ ἄγαν ζηλωταὶ καὶ εὐλαβεῖς πρὸς τὴν παράδοσιν, μέχρι
τοσοῦτου προέβησαν, ὥστε κατήρχοντο εἰς τὴν παραλίαν, τὴν ὁποίαν
διέτρεχον ὀμιλοῦντες μεγαλοφώνως καὶ ἀπαγγέλλοντες, φέροντες
εἰς τὸ στόμα χάλικας.

Δυστυχῶς ὁμως, ὡς λέγει ὁ Colombat, κατὰ τινὰ κακὴν μοι-
ραν, οἱ σημερινοὶ χάλικες δὲν θαυματοποιοῦσι θεραπεύοντες τὴν τραυ-
λότητα. Μάλιστα καὶ αἱ συσκευαί, τὰς ὁποίας ἐπενόησεν αὐτὸς ὁ
Colombat πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ τὰς ὁποίας ὠνόμασε χαλινοὺς
τῆς γλώσσης, πᾶσαι ἀπέτυχον πρὸς μεγάλην λύπην τῶν τραυλῶν.

Σὺν τῷ χρόνῳ οἱ μικροὶ χάλικες, οἱ ὁποῖοι ἐπλήγωνον τὰ οὐλά
ἡμωδίαζον τοὺς ὀδόντας, ἀντικατεστάθησαν ἀπὸ τεσσαρακονταετίας
περίπου ὑπὸ σφαιρῶν ἐκ καουτσούκ, ἐπινοηθεισῶν ὑπὸ καθηγητοῦ
τοῦ Ὁδείου τῶν Παρισίων M. Morin (de Clangy). Ἐν τούτοις οἱ
ὀπαδοὶ τῶν χαλίκων τῆς παραδόσεως δὲν ὀλιγόστευσαν.

Ἐκ τῆς ἐιδικῆς ταύτης θεραπείας προέκυψαν πλείστα δυσάρεστα.
Ἄλλ' ἡ παράδοσις εἶναι τόσον βαθέως ἐρριζωμένη εἰς τὸν κόσμον,
ὥστε οἱ ἀκολουθήσαντες τὴν θεραπείαν ταύτην καὶ οὐδεμίαν ἰδόντες
βελτίωσιν καὶ ὠφέλειαν, ἀπέδωκαν τοῦτο οὐχὶ εἰς τὴν ἀτέλειαν τῆς
θεραπευτικῆς ταύτης μεθοδοῦ, ἀλλὰ εἰς τὴν μὴ ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ
ἀριθμοῦ τῶν χαλίκων ὡς καὶ τῶν διαφορῶν ἀσκήσεων, τὰς ὁποίας
ἔκαμνεν ὁ Δημοσθένης, τὰς ὁποίας δυστυχῶς δὲν διέσωσε μέχρις ἡμῶν
ἡ Ἱστορία.

Μὲ κίνδυνον νὰ δυσαρεστήσωμεν τοὺς συγχρόνους, ἰδίᾳ δὲ τοὺς

τραυλούς, διασκεδάζοντες μίαν γλυκεῖαν πλάνην, καὶ μίαν παράδο-
σιν, λέγομεν ὅτι ὁ Δημοσθένης δὲν ἦτο τραυλός, καὶ ἐπομένως οἱ
μικροὶ θαυματουργοὶ χάλικες ὡς καὶ οἱ τερπνοὶ ἄλλως ἀνὰ τὴν πα-
ραλίαν περίπατοι εἶναι πάντῃ ἀνωφελεῖς, ἂν μὴ ἐπιβλαβεῖς.

Ἴδου δὲ τὰ ἐπιχειρήματα ἐπὶ τῶν ὁποίων στηριζόμεθα.

II

Τὸ κῦρος τοῦ Πλούταρχου· ἴδου ὁ προμαχών, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου
ὄχυροῦνται οἱ παραδεχόμενοι καὶ ἐπιβεβαιοῦντες τὴν τραυλότητα
τοῦ Δημοσθένους.

Ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ βίῳ τοῦ Δημοσθένους (Κεφ. XI) λέγει :

«Τοῖς δὲ σωματικοῖς ἐλαττώμασι, τοιαύτην ἐπῆγεν ἄσκησιν, ὡς
»ὁ Φαληρεὺς Δημήτριος ἱστορεῖ, λέγων αὐτοῦ Δημοσθένους ἀκούειν
»πρεσβύτου γεγονότος : τὴν μὲν ἀσάφειαν καὶ τραυλότητα τῆς
»γλώττης ἐκβιάζεσθαι καὶ διαρθρῶν εἰς τὸ στόμα ψήφους λαμβάνοντα
»καὶ ῥήσεις ἅμα λέγοντα».

Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου καὶ ἡ ὅλη περὶ Δημοσθένους παράδοσις.

Ἄλλ' ἡ λέξις τραυλότης ἔχει γενικὴν σημασίαν ἐνταῦθα, ὡς θέ-
λομεν ἰδεῖ κατωτέρω, καὶ δὲν σημαίνει τὸ τραυλίζειν ὑπὸ τὴν κυρίαν
τῆς λέξεως ἔννοιαν.

Παρὰ τῷ Κικέρωνι ἐπίσης ἐν τῷ περὶ Μαντικῆς I I, 4, 6 ἀπαν-
τῶμεν :

«Demosthenem scribit Phalereus eum Rho diceret
»nequiret, exercitatione fecisse ut planissime diceret».
Τούτεστι : «Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς γράφει ὅτι ὁ Δημοσθένης, ὅστις
»δὲν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ τὸ ρ, κατώρθωσε διὰ τῆς ἀσκήσεως νὰ
»προφέρῃ αὐτὸ καθαρῶς».

Δέον ὁμῶς ἐνταῦθα νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ Κικέρων λέγει :
Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς γράφει, ἐξ οὗ καταφαίνεται ὅτι εἶχεν ἐνώπιόν
του τὰ ἔργα τοῦ Δημητρίου, ἐνῶ ὁ Πλούταρχος δὲν εἶχεν ὑπ' ὄψιν
τὰ συγγράμματα τοῦ Φαληρέως, ἀλλ' ἀπλῶς ἀναφέρει ὅτι ἔλεγεν ἢ
παράδοσις περὶ τοῦ Δημοσθένους.

Σημειωτέον δὲ προσέτι ὅτι ὁ Πλούταρχος ἔγραψε τὴν βιογραφίαν
τοῦ Δημοσθένους, ἐν τῇ ὁποίᾳ παραθέτει καὶ τὴν μαρτυρίαν Δημη-

τρίου τοῦ Φαληρέως, 400 καὶ πλέον ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τῶν δύο
τούτων ἀνδρῶν (1)

Δυστυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξελεγχῶμεν τὸ κείμενον Δημητρίου
τοῦ Φαληρέως, διότι δὲν περισώθη μέγρις ἡμῶν. Κατ' ἀνάγκην
λοιπὸν πρέπει νὰ δώσωμεν πίστιν εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος ἀναφε-
ρόμενα, τοῦ ὁποίου ἡ φράσις λίαν ἀκριβῆς καὶ σαφῆς μᾶς ὀρίζει
ἀναμφιρῆστως τὸ ἐλάττωμα τῆς προφορᾶς τοῦ Δημοσθένους. Ἦτο
τούτεστι ψελλὸς κοινῶς τσηβδός.

Εἰς ἄλλο χωρίον τοῦ Κικέρωνος περὶ τοῦ ρήτορος βιβλ. Γ, 6,
λέγει : Ἦτο τὸσον ψελλὸς (babbus) τούτεστι τσηβδός, ὥστε δὲν
ἠδύνατο νὰ προφέρῃ αὐτὸ κἂν τὸ πρῶτον γράμμα τῆς ἐπιστήμης,
τὴν ὁποίαν ἐσπούδαζε, τῆς ρητορικῆς δηλονότι. Ἐν τούτοις διὰ τῆς
ἀσκήσεως καὶ τῆς ἐπιμονῆς κατώρθωσε νὰ προφέρῃ αὐτὸ ὅσον οὐδεὶς
ἄλλος.

Κατὰ τὰς μαρτυρίας λοιπὸν τοῦ Κικέρωνος, αἵτινες εἶναι σαφεῖς
καὶ ὠρισμέναι, ὁ Δημοσθένης δὲν ἠδύνατο νὰ προφέρῃ τὸ ρ. Ἀλλὰ
τούτο—οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων—δὲν φανερῶνει τραυλότητα, ἀλλὰ προ-
φανῶς τσέβδισμα (grasseymen).

Σημειωτέον καὶ τούτο προσέτι ὅτι ὁ Κικέρων, ὡς ρήτωρ, προ-
σεπάθησε νὰ διευκρίνη καλλίτερον τὰ περὶ τῆς προφορᾶς τοῦ Δημο-
σθένους λεγόμενα, ἢ ὁ Πλούταρχος, ὅστις βιογραφῶν τὸν Ἀθηναῖον
ρήτορα, ἰδιαιτέρως ἀπέβλεψεν εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ πολιτικοῦ βίου
τοῦ ἀνδρός.

III

Ἐπὶ ταῖς μαρτυρίας τοῦ Κικέρωνος ἔχομεν καὶ ἄλλα δύο χωρία
Ἑλλήνων συγγραφέων, προσεπικυροῦντα τὰ ἀνωτέρω.

1ον Ἐν τῇ βιογραφίᾳ τῶν δέκα ρητόρων, ἐσφαλμένως εἰς τὸν
Πλούταρχον ἀποδιδόμενη, VIII, 11, ἀναγινώσκομεν : «τό τε ρω μὴ
δυνάμενον λέγειν»· καὶ

(1) Ὁ Δημοσθένης ἐγεννήθη τῷ 382 π. X καὶ ἀπέθανε τῷ 322 π. X.
Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐγεννήθη τῷ 345 π. X. καὶ ἀπέθανε τῷ 283.
Ἦτο ἄρα σύγχρονος τοῦ Δημοσθένους.

Ὁ Κικέρων ἐγεννήθη τῷ 106 π. X. καὶ ἀπέθανε τῷ 43 π. X.

Ὁ δὲ Πλούταρχος ἔγραψε τὴν βιογραφίαν τοῦ Δημοσθένους περὶ πῶ 90
μετὰ Χριστόν.

Ὁ Ζώσιμος ὁ ἐξ Ἀσκαλῶνος διηγείται ἐν τῷ βίῳ τοῦ Δημοσθένους (σελ. 20 ἔκδ. Dindorf) ὅτι, ὅταν κατώρθωσε νὰ διορθώσῃ τὸ ἐλάττωμά του, παρουσιάσθη εἰς τὸν λαὸν φωνάζων :

« Ἦκω φέρων ὑμῖν τὸ ρ καταρρητορευμένον ».

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λοιπὸν ἐπιτεθέντων ἐπαρκῶς νομίζομεν ἀπεδείχθη ὅτι ὁ Πλούταρχος, τοῦ ὁποίου προσάγεται ἡ μαρτυρία, μεταχειρίζεται τὴν λέξιν τραυλός, ὑπὸ τὴν γενικὴν αὐτῆς σημασίαν, ἀορίστως καὶ ἀσαφῶς ἀποδιδομένης ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν σήμερον εἰς πᾶσαν ἀτέλειαν ἢ δυσκολίαν τοῦ ἐνάρθρου λόγου. Ἐνῶ ἐκ τοῦ Κικέρωνος καὶ τοῦ Ζωσίμου, οἵτινες ὀρίζουσι τὴν φύσιν τοῦ ἐλαττώματος τοῦ λόγου τοῦ Δημοσθένους, καταφαίνεται ὅτι ὁ μέγας τῶν Ἀθηναίων πολιτικὸς ἀνὴρ καὶ ρήτωρ δὲν ἦτο τραυλός, ἀλλὰ ψελλὸς (τσηβδός).

Ἀχιλλεὺς Θ. Σαμοθράκης

ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν διαθέκην τοῦ Μπετόβεν

Ὡ ἄνθρωποι, σεις οἱ ὅποιοι μὲ θεωρεῖτε παράξενον καὶ μισάνθρωπον, πόσο, μὲ ἰδικεῖτε ! Δὲν ἐξεύρετε τὸ ἀπόκρυφον αἷτιον διὰ τὸ ὅποιον φαίνομαι τοιοῦτος Ἡ καρδία μου καὶ ἡ διάθεσίς μου ἐκ παιδικῆς μου ἡλικίας τείνουσι πρὸς τὸ τρυφερὸν αἶσθημα τῆς ἀγάπης· νὰ ἐκτελέσω μεγαλοουργήματα, αὐτὸ ἦτο πάντοτε τὸ ὄνειρόν μου. Ἀλλὰ φαντασθῆτε μόνον ὅτι ἀπὸ ἐξ ἐτῶν προτεβλήθην ὑπὸ ἀνιάτου πάθους, τὸ ὅποιον ἐδείνωσαν ἀμαθεῖς ἰατροί, καὶ ὅτι ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἀπελπίζομενος νὰ ἴδω αὐτὸ θεραπευόμενον εἶμαι τέλος ἠναγκασμένος νὰ πιστεύω ὅτι θὰ διαρκέσῃ πάντοτε Γεννηθεὶς μὲ χαρακτῆρα θερμὸν καὶ δραστήριον, ἂν καὶ ἡγάπων μετὰ πίθους τοὺς ἀντιπερισπασμούς τῆς κοινῶνίας, ἠγκυκάσθην νέο· νὰ ἵπσουρθῶ ἀπ' αὐτὴν καὶ νὰ διάγω βίον μοναχικόν. Μὴ ἦτο ἀδύνατον νὰ εἴπω εἰς τοὺς ἀθρώπους : — Ὅμιλίσατε δυνατότερα, φωνάζατε, εἶμαι κωφός. Ἄγ ! πῶς ἡ δυνάμην νὰ ὁμολογήσω τὴν ἀσθένειαν ἐκείνην τῆς αἰσθησεως, ἡ ὁποία ἔπρεπε νὰ εἶνε τόσον τελεία εἰς ἐμέ, τὴν ὁποίαν εἶχον ἄλλοτε ἐν μεγίστῃ ἐντελείᾳ. ἐν ἐντελείᾳ τὴν ὁποίαν ὀλίγοι ἄνθρωποι τοῦ ἐπαγγέλματός μου ἔχουν σήμερον ἢ εἶχαν ποτέ Ὡ ! μοῦ εἶνε ἀδύνατον τοῦτο ! Πάντοτε σχεδὸν μόνος, ἐκτὸς ὅταν ἀναγκάζομαι, μόλις τολμῶ νὰ πλησιάσω ὁμιλόν τινα. Πρέπει νὰ ζῶ ὡς ἐξόριστος· ἂν τύχῃ νὰ πλησιάσω τινά, περιρρέομαι ὑπὸ τοῦ ἰδρωτός τῆς ἀγωνίας, φοβοῦμαι μήπως ἐννοήσῃσι τὴν κατάστασίν μου. Ἄλλ' ὁποία ταπεινώσις ! Ὅταν τις ἀκούῃ πλαγίαυλον μακρόθεν καὶ ἐγὼ δὲν ἀκούω τίποτε· ὅταν τις ἀκούῃ ποιμένας ἄδοντας καὶ ἐγὼ δὲν ἀκούω τίποτε ! Τοιαῦτα γεγονότα μὲ ἔφερον σχεδὸν εἰς ἀπελπίσιν Ὅλίγον ἔλειψε νὰ δώσω τέλος εἰς τὸν βίον μου. Ἡ Τέχνη, μόνον ἡ Τέχνη μὲ ἐκράτησε. Ὡ ! μοῦ ἐφάνητο ἀδύνατον νὰ ἀφήσω τὸν κόσμον πρὶν φέρω εἰς φῶς ὅ,τι εἶχον ἀποστολὴν νὰ ἐκτελέσω !